

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪД ПО ПРАВАТА НА ЧОВЕКА

ПЕТО ОТДЕЛЕНИЕ

СИМЕОНОВ СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

(Жалба № 30122/03)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

28 януари 2010 г.

ОКОНЧАТЕЛНО

28/04/2010

Това решение е окончателно при условията, посочени в чл. 44 § 2 от Конвенцията, но може да претърпи редакционни промени.

По делото „Симеонов срещу България“,

Европейският съд по правата на човека (Пето отделение), заседаващ като камера в състав:

Пеер Лоренцен (Peer Lorenzen), *председател*,

Ренате Йегер (Renate Jaeger),

Карел Юнгвирт (Karel Jungwiert),

Райт Марусте (Rait Maruste),

Марк Вилигер (Mark Villiger),

Изабел Беро-Льофевр (Isabelle Berro-Lefèvre),

Здравка Калайджиева, *съдии*,

и Клаудия Вестердик (Claudia Westerdiek), *секретар на Отделението*,
след обсъждане в закрито заседание на 5 януари 2010 г.,

се произнесе със следното съдебно решение, постановено на същата дата:

ПРОЦЕДУРАТА

1. Делото е образувано по жалба (№ 30122/03) срещу Република България, подадена на 9 септември 2003 г. пред Съда на основание на член 34 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи („Конвенцията“) от българския гражданин г-н Тихомир Колев Симеонов („жалбоподателят“).

2. Жалбоподателят се представлява от г-жа К. Бончева, адвокат в Пловдив. Българското правителство („Правителството“) се представлява от своя агент – г-жа М. Димова от Министерството на правосъдието.

3. На 18 юли 2007 г. Съдът решава да съобщи за жалбата на Правителството. На основание на разпоредбите на член 29 § 3 от Конвенцията Съдът решава също да се произнесе едновременно по допустимостта и по съществуването на жалбата.

ФАКТИТЕ**I. ОБСТОЯТЕЛСТВА ПО ДЕЛОТО**

4. Жалбоподателят е роден през 1970 г. и живее в Добрич.

А. Наказателното производство срещу жалбоподателя

5. През 2002 г. полицията в Добрич образува няколко наказателни производства срещу неизвестен извършител за поредица домашни кражби. На 1 октомври 2002 г. в рамките на разследването полицията прави обиск в дома на жалбоподателя и на четири други лица. Криминалните разследвания се извършват едновременно поради подозрения, че въпросните кражби са извършени от група, в чийто състав влизат жалбоподателят и други три лица – В. В., М. М. и Х. М.

6. На 4 ноември 2002 г. следователят обвинява жалбоподателя в кражба на телевизор от дома на Н. Д., престъпление, извършено в съучастие с гореспоменатите заподозрени лица. Същия ден жалбоподателят е разпитан.

7. На 14 ноември 2002 г. следователят извършва обиск в дома на жалбоподателя, където намира няколко инструмента, пригодени по такъв начин, че с тях да могат да се отварят различни видове ключалки.

8. По време на предварителното разследване следствените органи разпитват двадесет и двама свидетели и назначават няколко експертизи. Идентифицирани са намерените у жалбоподателя вещи, събрани са веществени доказателства.

9. На 23 април 2003 г. следователят обвинява жалбоподателя в кражба на няколко вещи от дома на С. М., извършена на 17 август 2002 г. в съучастие със съпругата му, В. В., М. М. и Х. М.

10. На 4 юни 2003 г. районната прокуратура в Добрич изпраща жалбоподателя, съпругата му, В. В., М. М. и Х. М. пред районния съд. Прокуратурата поддържа обвиненията срещу жалбоподателя за кражбата с взлом в дома на С. М., извършена на 17 август 2002 г. в съучастие на четирите гореспоменати лица.

11. Районният съд провежда тринадесет заседания по това дело. Четири от тях са отложени поради заболяване на един от обвиняемите или отсъствие на един от защитниците; едно заседание е отложено поради заболяване на съдия, а друго поради нередовно призована страна. По време на съдебните заседания районният съд изслушва свидетелите и обвиняемите, събира доказателства, изслушва заключенията на експертите, както и записите на телефонните разговори на обвиняемите, направени по време на предварителното разследване.

12. Двамата адвокати на жалбоподателя подчертават няколко процедурни пропуски на етапа на предварителното разследване, а именно, че разпознаването от С. М. на някои от откраднатите вещи е извършено в нарушение на процесуалните правила, показанията на двама свидетели и съпругата на жалбоподателя са получени под натиска на следствените органи, а те самите (адвокатите) не са

получили копия от дисковете със записите на телефонни разговори на жалбоподателя. Освен това адвокатите подчертават някои несъответствия между показанията на някои свидетели и записите на телефонните разговори, както и заключенията на експертизите относно използването на намерените в дома на жалбоподателя инструменти.

13. С решение от 20 декември 2004 г. Добричкия районен съд признава обвиняемия за виновен в извършване на кражба с взлом в дома на С. М. и го осъжда на петнадесет години затвор. Съдът взема решението въз основа на съответстващите показания на няколко свидетели и съпругата на жалбоподателя, както и на записите на телефонните разговори и заключенията на експертите. Районният съд отхвърля показанията на двама свидетели, взети в досъдебната и съдебната фази, защото си противоречат.

14. Районният съд отхвърля възраженията на защитата, тъй като констатира, че идентификацията на откраднатите вещи е извършена съобразно процесуалните правила. Освен това разпитът на съпругата на жалбоподателя е извършен в присъствието на съдия и на защитник по неин избор. Нейните показания са снети от районния съд съобразно процесуалните правила и съответстват на другите доказателства. Дори жалбоподателят да не е получил копие от записите на неговите телефонни разговори, той разполага с протоколите, възпроизвеждащи тяхното съдържание, а и всички записи са прослушани на съдебно заседание. Заинтересованото лице подава жалба.

15. С решение от 13 февруари 2006 г. Добричкия окръжен съд намалява наказанието на жалбоподателя на седем години затвор. Той потвърждава констатациите на първоинстанционния съд относно фактите по делото, направени въз основа на съвкупност от съответстващи доказателства, и по-точно свидетелските показания, заключенията на техническите експертизи, намерените веществени доказателства, показанията на съпругата на жалбоподателя и записите на телефонните разговори на обвиняемите.

16. Жалбоподателят подава касационна жалба. Той твърди, че решението на апелативния съд не е обосновано, тъй като не е взело под внимание всички изтъкнати от защитата му аргументи.

17. С решение от 24 януари 2007 г. Върховният касационен съд отхвърля жалбата. Той счита, че апелативният съд е стигнал до заключението за виновността на жалбоподателя, след като е извършил задълбочен анализ на всички събрани доказателства, при съблюдаване на процесуалните правила и материалноправните норми.

Б. Мярката за неотклонение „задържане под стража” на жалбоподателя

18. На 1 октомври 2002 г. жалбоподателят е задържан от полицията. На 4 октомври 2002 г. е изправен пред Добричкия районен съд, който постановява мярка за неотклонение „задържане под стража”. Съдът преценява, че са налице достатъчно данни, за да бъде заподозрян жалбоподателят в извършването на кражба с взлом. Самият факт, че вече има шест присъди и три висящи наказателни дела срещу него, показва, че има опасност той да се укрие или да извърши нови престъпления.

19. От 13 юни 2003 г. до 4 април 2004 г. районният и окръжният съд в Добрич разглеждат и отхвърлят четири молби за освобождаване на жалбоподателя. С оглед тежестта на висящите срещу него дела и предишните му присъди съдилищата считат, че съществува реална опасност от извършване на нови престъпления. Освен това здравословното му състояние не е противоположно на задържането му под стража.

20. На 10 май 2004 г. в рамките на друго наказателно производство за кражба жалбоподателят е осъден на девет месеца затвор. В заседание от 28 май 2004 г. Добричкят районният съд отменя мярката „временно задържане под стража”.

21. На заседание от 2 юли 2004 г. прокуратурата иска от Добричкия районният съд да постанови отново задържането на жалбоподателя под стража, тъй като от деветмесечната му присъда са били приспаднати периодите на задържане под стража и тя вече е изтекла. С решение от същата дата районният съд изпълнява искането на прокуратурата, като се мотивира с тежестта на извършените деяния, за които жалбоподателят е заподозрян, както и с опасността, която той представлява.

22. На 15 октомври 2004 г. жалбоподателят подава нова молба за освобождаване, която е отхвърлена последователно от районния и от окръжния съд в Добрич. Вътрешните съдилища установяват наличието на достатъчно доказателства, за да бъде заподозрян жалбоподателят в извършването на престъпление, и считат, че все още има опасност от укриване или извършване на нови престъпления поради сериозността на обвиненията и неговите предишни присъди. В допълнение, наказателното производство срещу жалбоподателя не е ненужно забавено.

23. На 20 декември 2004 г. Добричкят районният съд произнася присъдата на жалбоподателя.

В. Условията на задържането под стража, производството и искът за обезщетение за вреди и пропуснати ползи срещу държавата

24. От 4 октомври до 27 ноември 2002 г. и от 21 февруари до 23 май 2003 г. жалбоподателят е задържан в ареста в Добрич. Той престоява в килия № 12, с размери 1,70 м на 2,50 м, предназначена за трима задържани. Килията е без прозорци, светлина прониква само през отвора над вратата към коридора. Няма нито течаща вода, нито санитарен възел. Санитарният възел в ареста е общ, като задържаните трябва да поискат разрешение от охраната, за да го ползват. Според твърденията на жалбоподателя задържаните са били принудени да използват пластмасова кофа като тоалетна.

25. По време на втория му престой в ареста на жалбоподателя е поставена диагноза нефролитиаза (камъни в бъбреците), лекарят му предписва лекарства. На 27 февруари, 10 и 24 март 2003 г. на жалбоподателя са направени медицински прегледи и е установено постепенно подобряване на здравословното му състояние.

26. От 27 ноември 2002 г. и 21 февруари 2003 г. жалбоподателят е затворен в единична килия с размери 1,50 м на 2,50 м в ареста в Балчик. Битовите условия са същите като в ареста в Добрич.

27. На 21 май 2003 г. жалбоподателят е прехвърлен във Варненския затвор. Настанен е в килия от 40 кв. м, която споделя с двадесет и четирима други задържани. В помещението няма санитарен възел, но вратата през деня е отворена и задържаните имат възможност за ползват общите санитарни помещения. През нощта, ако искат да отидат до тоалетната, трябва да повикат охраната. През юни 2003 г. жалбоподателят е изпратен да работи в кухнята на затвора, а през 2005 и 2006 г. работи последователно в мебелния и в механичния цехове на затвора. На 31 август 2007 г., по препоръка на специална комисия, жалбоподателят е прехвърлен в затвор с по-лек режим на изтърпяване на наказанията, където има право да работи навън.

28. На неуточнена дата през 2007 г. жалбоподателят подава във Варненския административен съд иск за обезщетение за вреди срещу Министерството на правосъдието. Той претендира 1 000 лева за понесени неимуществени вреди по време на задържането му, като твърди, че ответното министерство не е направило необходимото за привеждане на местата за временно задържане под стража в съответствие с европейските стандарти. На 12 септември 2007 г. административният съд изисква жалбоподателят да поясни на какви обстоятелства основава своя иск, както и да плати съдебна такса от 40 лева, което той не прави.

29. С решение от 19 септември 2007 г. административният съд прекратява производството с мотива, че жалбоподателят не е изпълнил

процедурата за завеждане на съдебно дело съгласно изискванията на Административно-процесуалния кодекс. Жалбоподателят твърди, че е обжалвал това решение пред Върховния административен съд. Към датата на последната информация, получена от жалбоподателя – 6 март 2008 г., Върховният административен съд все още не се е произнесъл по жалбата.

Г. Забраната за посещения по време на задържането под стража на жалбоподателя

30. На 7 юли 2003 г., при разглеждане на делото на жалбоподателя, съдията докладчик от Добричкия районен съд му налага забрана за посещения на съпругата му, обвиняема по същото дело. Вследствие на тази забрана му е отказана възможността да се вижда със съпругата си, както и с малолетната си дъщеря, която живее с майки си.

31. От 27 ноември 2003 г. до 23 февруари 2006 г. жалбоподателят подава няколко молби до районния и до окръжния съд в Добрич, както и до директора на затвора за вдигане забраната за посещения на съпругата му. Молбите му не са удовлетворени.

32. На 31 март 2006 г. съдията докладчик от окръжния съд, отговарящ за наказателното производство срещу жалбоподателя, констатира, че въпросната забрана е наложена неправилно, в нарушение на националното законодателство, и нарежда свалянето ѝ. Скоро след това жалбоподателят е уведомен за тази мярка.

II. ПРИЛОЖИМО ВЪТРЕШНО ПРАВО И ПРАКТИКА

33. Член 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди дава право на обезщетение за вреди, причинени на граждани от лошите условия в местата за задържане или лишаване от медицински грижи в местата за лишаване от свобода. Обобщение на тази разпоредба, както и кратък преглед на практиката на вътрешните съдилища по нейното прилагане могат да бъдат намерени в следните решения на Съда: *Добрев срещу България*, № 55389/00, §§ 40 и 41, 10 август 2006 г.; *Кирилов срещу България*, № 15158/02, §§ 21 и 22, 22 май 2008 г.; *Христов срещу България*, № 36794/03, 18 март 2008 г. През май 2008 г. този закон е изменен, като е въведена държавна такса за исковете за обезщетения в размер на 10 лева, която заменя пропорционалната такса от 4% върху цената на иска, приложима до този момент.

34. Кратък преглед на вътрешното законодателство и практиката на вътрешните съдилища относно мярката за неотклонение „задържане

под стража” може да бъде намерен в решението *Добрев срещу България*, цитирано по-горе, §§ 32 – 35.

35. Към момента на фактите правата и задълженията на лицата, на които е наложена мярката за неотклонение „задържане под стража”, се разглеждат в Закона за изпълнение на наказанията, както и в Наредба № 2 от 19.04.1999 г. на Министерството на правосъдието за положението на обвиняемите и подсъдимите с мярка за неотклонение „задържане под стража”.

Член 132г, алинея 4 от гореспоменатия Закон разрешава на съдилищата и на прокуратурата да ограничават правото на посещения на задържаните лица, като налагат забрана върху срещите с някои лица, ако това е необходимо за предотвратяване на тежки престъпления или в полза на разследването.

Член 25, алинея 2 от Наредбата Министерството на правосъдието дава право на съдията докладчик или на прокурора, отговарящи за наказателното производство, да забранят на задържания срещи с определени лица, когато има риск от утежняване на разследването. При все това такава забрана не може да се налага върху посещенията на низходящи и възходящи роднини по права линия, както и на съпруга/та на задържаното лице.

ПРАВОТО

I. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 3 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

36. Жалбоподателят се оплаква от лошите условия в местата за временно задържане в Добрич и Балчик, както във Варненския затвор. Той се позовава на член 3 от конвенцията:

„Никой не може да бъде подложен на изтезания или нечовешко или унижително отношение или наказание.”

37. Правителството повдига възражение за неизчерпване на вътрешноправните средства за защита. То твърди, че съществува установена практика на вътрешните съдилища по отношение приложението на член 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди, която дава реална възможност за финансово обезщетение на задържаните за вреди, причинени от лошите условия на задържане и отсъствието на медицински грижи в местата за лишаване от свобода. То препраща към решенията, изброени в *Добрев срещу България*, цитирано по-горе, § 41.

38. От гледна точка на субсидиарността Правителството счита, че не е налице нарушение на член 3 от Конвенцията. То припомня, че

задържането на лице в места за лишаване от свобода е свързано неизбежно с известни неудобства за самия задържан. При все това Правителството счита, че отрицателният ефект от битовите условия в местата за лишаване от свобода в Добрич, Балчик и Варна, където жалбоподателят е бил задържан, не е надвишил прага на суровост, за да бъде квалифицирани като нечовешки и унижителен.

39. Жалбоподателят възразява на становището на Правителството относно ефективността на жалбата по член 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди. Той твърди, че варненските съдилища са отказали да разгледат оплакванията по тази разпоредба на лица, лишени от свобода във Варненския затвор, насочени срещу Министерството на правосъдието. Той привежда като пример процедурно решение с отказ да се разгледа оплакването на затворник поради неспазване на процедурата за завеждане на дело в съда. В друг случай варненските съдилища отсъждат в полза на затворника, но постановяват незначителна компенсация.

40. Жалбоподателят препраща към две решения на Съда, в които последният е констатирал, че дължимата от държавата отговорност в приложение на въпросния закон е възпрепятствана от формалния подход на съда при установяването на понесените неимуществени вреди и прекомерната продължителност на производството (*Йовчев срещу България*, № 41211/98, §§ 146 и 147, 2 февруари 2006 г.) или от размера на съдебните такси (*Станков срещу България*), № 68490/01, §§ 58 – 67, ЕСПЧ 2007-VIII). Той изразява съмнения относно безпристрастността на съдилищата – държавни органи, които се произнасят в рамките на така нареченото производство относно нарушения, извършени от други държавни органи. В допълнение, самото изплащане на обезщетение за понесени неимуществени вреди зависи изключително от добрата воля на осъдените органи, тъй като вътрешното законодателство не допуска принудително изпълнение срещу дълг на държавата.

41. По същество в своето оплакване жалбоподателят твърди, че лошите битови условия на задържането му са го подложили на изпитание, надвишаващо изисквания праг на суровост, необходим за прилагането на член 3 от Конвенцията.

Допустимост

42. Съдът припомня, че по силата на член 35 § 1 от Конвенцията всяко лице, което иска да повдигне оплакване пред Съда, трябва да първо изчерпи вътрешноправните средства за защита, които предлага правната система на съответната страна.

43. Съдът е имал случай да установи, че благодарение на развитието на практиката на българските съдилища в приложение на член 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди от 2003 г., лицата, които се оплакват от лоши условия и отсъствие на медицински грижи в затворите, вече разполагат с ефективно правно средство за защита по отношение нарушенията на публичните органи и могат да получат обезщетение за претърпените вреди (вж. *Христов срещу България*, цитирано по-горе и *Кирилов срещу България*, цитирано по-горе, §§ 42 – 48). При все това в две свои решения той е стигнал до заключението за неефективност на подадените жалби поради прекомерната продължителност на производството и формалния подход на съда при установяване на неимуществените вреди (вж. *Йовчев срещу България*, цитирано по-горе, §§ 146 и 147) или размера на съдебната такса (вж. *Станков срещу България*, цитирано по-горе, §§ 58 – 67).

44. Жалбоподателят се позовава на нарушенията, установени в горесцитираните решения *Йовчев срещу България* и *Станков срещу България*, в потвърждение на неефективността на искове за обезщетение за вреди и пропуснати ползи срещу държавата. Съдът припомня обаче, че в двете гореспоменати дела той не се е произнесъл *in abstracto* относно ефективността на вътрешноправните средства за защита, а е взел предвид резултата от производството на страните и е преценил спецификата на всеки отделен случай.

45. Относно другите аргументи, изложени от жалбоподателя, Съдът отбелязва, че той е изразил съмнения за евентуалния резултат от производство срещу държавата, като се е позовал на случаите на двама други затворници от Варненския затвор (вж. параграф 39 по-горе) и като излага съображения от общ характер за безпристрастността на националните съдилища и ефективността на евентуално принудително изпълнение по отношение на държавни органи (вж. параграф 40 по-горе). Разбира се, различия в съдебните практики са присъщи на всяка съдебна система, която представлява съвкупност от съдилища с правомощия в рамките на териториалната им компетентност (*Зиелински и Прадал и Гонсалес и други срещу Франция (Zielinski et Pradal et Gonzalez et autres c. France)* [ГК], № 24846/94 и от № 34165/96 до № 34173/96, § 59, ЕСПЧ 1999-VII), но съмнението относно резултата от обжалването на съдебно решение не освобождава заинтересованото лице от задължението да изчерпи вътрешноправните средства за защита, тъй като съществува възможност те да доведат до желания резултат (*Милошевич срещу Нидерландия (Milošević c. Pays-Bas)* (реш.) № 77631/01, 19 март 2002 г.; *Пелегрини срещу Италия (Pellegriti c. Italie)* (реш.) № 77363/01, 26 май 2005 г.). В случая верността на това твърдение се потвърждава от констатацията на Съда за напредъка в развитието на единна практика на вътрешните

съдилища, която дава възможност за обезщетение за причинени вреди от лошите условия в българските затвори, както и във връзка с промените в съдебните такси (вж. параграф 33 по-горе).

46. Накрая Съдът припомня, че жалбоподателят трябва да изчерпи процедурите за завеждане на дела пред националните съдилища, за да може да претендира, че е изпълнил изискването за изчерпване на вътрешноправните средства за защита (*Бен Салах Адраки и Дхайме срещу Испания (Ben Salah Adraqui et Dhaïme c. Espagne)*), № 45023/98, ЕСПЧ 2000-IV ; *МПП Голуб срещу Украйна (MPP Golub c. Ukraine)* (реш.), № 6778/05, ЕСПЧ 2005-XI). Той отбелязва, че жалбоподателят е предявил иск по член 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди, но не е спазил процедурата за завеждане на дело в съда (вж. параграф 28 по-горе). Към датата на последната информация, получена от жалбоподателя, тази процедура е все още висяща и той очаква Върховният административен съд да реши дали да даде ход на жалбата (вж. параграф 29 по-горе). Като има предвид гореизложеното, при липсата на информация от страна на жалбоподателя и с оглед на последните изменения и допълнения в българското законодателство относно съдебните такси, събирани в подобни случаи (виж параграф 33 по-горе), Съдът не може да изкаже мнение за възможния изход от висящата процедура.

47. В заключение, Съдът счита, че жалбоподателят не е доказал, че е изчерпил вътрешноправните средства за защита при спазване на процедурните изисквания, а именно предявяване на иск за обезщетение срещу държавата с цел да отстои правото си на условия за задържане, зачитащи човешкото достойнство. От друга страна, Съдът счита, че жалбоподателят не е представил достатъчно доказателства, за да се заключи, че въпросното средство за защита е неадекватно или неефективно в неговия случай или че са налице особени обстоятелства, които възпрепятстват неговото използване. Следователно оплакването по член 3 се отхвърля поради неизчерпване на вътрешноправните средства за защита в съответствие с член 35, § 1 и 4 от Конвенцията.

II. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 5 § 3 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

48. Жалбоподателят се оплаква от продължителността на неговото временно задържане. Той се позовава на член 5 § 3 от Конвенцията:

„Всеки арестуван или лишен от свобода в съответствие с разпоредбите на т. 1с) на този член (...) има право на гледане на неговото дело в разумен срок или на освобождаване преди гледането на неговото дело в съда. Освобождаването може да бъде обусловено от даването на гаранции за явяване в съда.”

49. Правителството се противопоставя на това становище. То счита, че вътрешните съдилища обосновават са наложили на жалбоподателя

мярката за неотклонение „задържане под стража“. Съдилищата, които са разгледали неговите молби за освобождаване, всеки път са изложили състоятелни и достатъчни аргументи за продължаване на въпросната мярка. Освен това наказателното производство не е било забавено.

50. Жалбоподателят счита, че съдилищата не са обосנוвали в достатъчна степен своята констатация за наличието на опасност от укриване или извършване на нови престъпления. Той счита също така, че органите, отговарящи за наказателното производство срещу него, са го забавили необосновано.

А. Допустимост

51. Съдът констатира, че жалбата не е явно необоснована по смисъла на член 35 § 3 от Конвенцията. Съдът отбелязва освен това, че тя не е недопустима на друго основание. Следователно трябва да бъде обявена за допустима.

Б. По същество

52. Съдът установява, че жалбоподателят е бил задържан по подозрение, че може да извърши престъпление по смисъла на член 5 § 1 с) от Конвенцията, от 1 октомври 2002 г. до 10 май 2004 г. и от 2 юли 2004 г. и 20 декември 2004 г. (вж. параграфи 18, 20, 21 и 23 по-горе). Неговото задържане под стража за целите на член 5 § 3 е продължило две години и един месец.

53. Според установената практика на Съда съществуването на обосновано подозрение, че арестуваното лице е извършило престъпление, е условие *sine qua non* за законността на продължаващото задържане, но след изтичането на известен период от време само подозрението не е достатъчно. В тези случаи Съдът трябва да установи дали другите основания, посочени от съдебните власти, продължават да оправдават лишаването от свобода. В случай, че тези основания са “относими” и “достатъчни”, Съдът трябва да прецени дали компетентните национални власти са положили “особено усърдие” при провеждането на производството (вж., наред с много други, *Лабита срещу Италия (Labita c. Italie)* [ГК], № 26772/95, §§ 152-153, ЕСПЧ 2000-IV).

54. На първо място, Съдът отбелязва, че жалбоподателят не оспорва наличието на сериозни причини за подозрението, че може да извърши ново престъпление (вж. параграф 50 по-горе), както и твърдението на Правителството, че са налице всички условия на жалбоподателя да бъде наложена мярката за неотклонение „задържане под стража“ (параграф 49 по-горе). Той установява, че страните се съгласяват за наличието на първото условие за законосъобразност на задържането

под стража на жалбоподателя и не вижда причина да достигне до различно заключение по настоящото дело.

55. Жалбоподателят обаче оспорва аргументите на вътрешните съдилища за неговото задържане под стража през целия период. В тази връзка Съдът отбелязва, че неговите молби за освобождаване са били отхвърлени с мотивите за постоянна опасност от укриване или извършване на нови престъпления, тежки обвинения по настоящото дело, както и предишни присъди на жалбоподателя (вж. параграфи 19 и 22 по-горе). Съдът отбелязва, че жалбоподателят е имал шест предишни присъди за кражби и няколко висящи наказателни производства по едно и също време (вж. параграф 18 по-горе). Той отбелязва също така, че на 10 май 2004 г. жалбоподателят е осъден на лишаване от свобода в рамките на други наказателни производства срещу него (виж параграф 20 по-горе). С оглед на тези факти Съдът не може да критикува държавните органи, според които е налице реална и сериозна опасност от извършване на друго престъпление, както и от укриване на жалбоподателя. Съдът счита, че основанията на вътрешните съдилища са "относими" и "достатъчни" за задържането на жалбоподателя през целия период.

56. Остава Съдът да определи дали властите са провели наказателното производство срещу жалбоподателя с особено усърдие. Той отбелязва, че на етапа на предварителното разследване компетентните органи са извършили няколко следствени действия през периода между октомври 2002 г. и април 2003 г. (вж. параграфи 5 – 9 по-горе), като жалбоподателят е бил изправен пред съда през юни 2003 г. (вж. параграф 10 по-горе). Той не установява значими недостатъци в тази фаза от наказателното производство.

57. Относно разглеждането на делото на първа инстанция Съдът отбелязва, че шест от общо тринадесет съдебни заседания са били отложени. Само два от тези шест случая на отлагане са свързани със съдебните органи: един поради заболяване на съдията и един поради нередовно призоваване на страна по гражданското дело (вж. параграф 11 по-горе). Другите случаи са свързани с отсъствие на обвиняеми или техни защитници по обективни причини, от което следва, че Съдът не може да държи отговорни съдебните органи за забавяне на производството поради отлагането на тези четири заседания. Като се имат предвид обстоятелствата, в частност общата продължителност на производството пред районния съд, броя и характера на извършените следствени действия и събраните доказателства на заседанията (вж. параграф 11 по-горе), Съдът не констатира забавяне на наказателното производство по вина на ответната държава. Следователно наказателното производство е било проведено с необходимото усърдие.

58. Ето защо не е налице нарушение на член 5 § 3 от Конвенцията.

III. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 8 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

59. Жалбоподателят се оплаква също така от забраната съпругата му да го посещава по време на задържането му под стража, което му пречи да вижда и малолетната си дъщеря, живуща с нея. Той се позовава на член 8 от Конвенцията:

„ 1. Всеки има право на неприкосновеност на (...) личния живот.

2. Намесата на държавните власти в упражняването на това право е недопустима, освен в случаите, предвидени в закона и необходими в едно демократично общество в интерес на националната и обществената сигурност или на икономическото благосъстояние на страната, за предотвратяване на безредици или престъпления, за защита на здравето и морала или на правата и свободите на другите.”

60. Правителството се противопоставя на това становище, като обяснява, че въпросната забрана е наложена с цел предотвратяване на възможни опити на жалбоподателя да възпрепятства разследването. Налице е била опасност от съгласуване между жалбоподателя и съпругата му, което би могло да повлияе на установяването на фактите. Правителството твърди, че временното ограничаване на правото на посещения на жалбоподателя не е наложено с цел да накърни семейния му живот.

61. Жалбоподателят твърди, че забраната да се среща със съпругата си, и следователно с дъщеря си, не отговаря на съответното национално законодателство. Дори да се приеме, че това ограничение е преследвало легитимна цел, то не е било пропорционално на нея, защото е продължило почти три години и е довело до трайна промяна в отношенията му с неговата съпруга и неговата дъщеря.

A. Допустимост

62. Съдът отбелязва, че наложената забрана жалбоподателят да се среща със съпругата си е вдигната на 31 март 2006 г. от съдията докладчик по делото в Добричкия окръжен съд, тъй като тя противоречи на вътрешното законодателство (вж. параграф 32 по-горе). Следователно възниква въпросът дали жалбоподателят не е загубил статута си на "жертва" по смисъла на член 34 от Конвенцията.

63. Според установената практика на Съда решение или мярка в полза на жалбоподателя са достатъчни, за да го лишат от статута на „жертва”, само ако националните органи са признали изрично или по същество наличието на нарушение по Конвенцията и са постановили съответна репарация (вж. сред много други *Константинеску срещу Румъния* (*Constantinescu c. Roumanie*), № 28871/95, § 40, ЕСПЧ

2000-VIII; *Бочев срещу България*, № 73481/01, § 90, 13 ноември 2008 г.). В случая, дори и да приеме, че решението на съдията докладчик от 31 март 2006 г. може да се анализира като имплицитно признание за необоснована намеса в правото на неприкосновеност на семейния живот на жалбоподателя, Съдът не счита, че то представлява достатъчна репарация на претърпените вреди.

64. Освен това, при отсъствие на възражение за неизчерпване на вътрешноправните средства за защита (вж. параграф 60 по-горе), Съдът не счита, че е негово задължение да установи дали в тази ситуация жалбоподателят може да получи обезщетение за претърпените вреди чрез граждански иск за вреди срещу държавата. От това следва, че след решението на съдията докладчик на 31 март 2006 г. жалбоподателят не е загубил статута си на "жертва" по смисъла на член 34 от Конвенцията.

65. Съдът констатира, че тази част от жалбата не е явно необоснована по смисъла на член 35 § 3 от Конвенцията. Съдът отбелязва освен това, че тя не е недопустима на друго основание. Следователно трябва да бъде обявена за допустима.

Б. По същество

66. От 7 юли 2003 г. до 31 март 2006 г., т.е. за период от две години и десет месеца, на жалбоподателя е била наложена забрана да се среща със съпругата си (вж. параграфи 30 – 32 по-горе). Той твърди също така, че през този период не е имал възможност да вижда малолетната си дъщеря, която живее с майка си (вж. параграф 30 по-горе). При все това Съдът отбелязва, че не е имало никаква официална забрана жалбоподателят да се среща с дъщеря си и че той не се е опитал да се срещне с нея в присъствието на други възрастни лица, които са могли да придружат детето в затвора. При всички случаи Съдът счита, че забраната съпругата му да го посещава наистина представлява намеса в правото на жалбоподателя на неприкосновеност на семейния живот.

67. Такава намеса е съвместима с член 8 от Конвенцията, ако е „предвидена от закона“, преследва една или няколко легитимни цели и е пропорционална на преследваната легитимна цел (вж. *Кучера срещу Словакия* (*Kučera c. Slovaquie*), № 48666/99, § 127, ЕСПЧ 2007-IX (откъси)).

68. Съдът отбелязва, че забраната върху срещите е наложена, тъй като жалбоподателят и съпругата му са обвиняеми по едно и също наказателно производство. В други подобни дела Съдът е счел, че този вид ограничение, когато е пропорционално, по принцип може да бъде оправдано в името на общия интерес и за предотвратяването на престъпления (вж., например, *Кучера срещу Словакия*, цитирано по-

горе, § 128). При все това в настоящия случай Съдът не счита, че е необходимо да определи дали въпросната мярка преследва легитимна цел, или е пропорционална на целта, тъй като е наложена в нарушение на член 8 по изложените по-горе причини.

69. Съдът припомня, че изразът „предвиден от закона” препраща към вътрешното право, като изисква спазването на процесуалните правила и материалноправните норми. Той отбелязва също така, че в своето решение от 31 март 2006 г. съдията докладчик от Окръжния съд е констатирал, че тази мярка е била наложена на жалбоподателя в нарушение на вътрешното законодателство и е премахнал въпросното ограничение (вж. параграф 32 по-долу). Следователно първото условие за правомерност на забраната не е изпълнено в този случай.

70. Ето защо е налице нарушение на член 8 от Конвенцията.

IV. ДРУГИ ТВЪРДЯНИ НАРУШЕНИЯ

71. Жалбоподателят се оплаква от факта, че не е бил информиран за обвиненията срещу него непосредствено след задържането му. Той се оплаква също така от продължителността на наказателното преследване срещу него. Накрая той се оплаква, че присъдата му е била погрешна, тъй като съдилищата не са отговорили на неговите аргументи и са приели необосновани решения.

72. Като взема предвид цялата налична информация и доколкото е компетентен да се произнесе по направените твърдения, Съдът не установява никакви външни признаци за нарушаване на правата и свободите, гарантирани от Конвенцията или Протоколите към нея. Следователно тази част от жалбата е явно необоснована и Съдът я отхвърля в приложение на член 35 §§ 3 и 4 от Конвенцията.

V. ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

73. Съгласно член 41 от Конвенцията:

„Ако Съдът установи нарушение на Конвенцията или на Протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевщата страна..”

A. Вреди

74. Жалбоподателят претендира 24 000 евро (EUR) за понесени неимуществени вреди по време на мярката за неотклонение „задържане под стража” – поради нейната продължителност, лошите

условия в затвора и необоснованото ограничение на правото му да посещения.

75. Правителството не представя бележки по този иск.

76. Съдът намира, че необоснованото ограничаване правото на посещение на жалбоподателя (вж. параграф 69 по-горе) му е нанесло неимуществени вреди. На основание на член 41 от Конвенцията Съдът постановява изплащането на жалбоподателя на справедливо обезщетение в размер на 1 500 EUR.

Б. Разноски

77. Жалбоподателят претендира също така 2 403 EUR за разноски по производството пред Съда, а именно 2 380 EUR за адвокатско възнаграждение и 23 EUR за други разноски. Той представя документ за възнаграждение от своя адвокат, г-жа К. Бончева, като иска присъдената му по този иск сума да бъде преведена директно по нейната сметка.

78. Правителството не представя бележки по тези претенции на жалбоподателя.

79. Според практиката на Съда жалбоподател има право на възстановяване на разноски само доколкото е доказал, те са действително и по необходимост направени и са в разумен размер. Съдът отбелязва, че част от жалбата е обявена за недопустима или е отхвърлена (вж. параграфи 47, 58, 71 и 72 по-горе). Като взима предвид цялата налична информация и горепосочените критерии, Съдът присъжда сумата от 1 500 EUR за разноски, която сума да се преведе по сметката на процесуалния представител на жалбоподателя.

В. Лихва за забава

80. Съдът счита за уместно лихвата за забава да се основава на лихвения процент по пределното кредитно улеснение на Европейската централна банка, към който следва да се добавят три процентни пункта.

ПО ИЗЛОЖЕНИТЕ СЪОБРАЖЕНИЯ СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО:

1. *Обявява* жалбата за допустима на основание на членове 5 § 3 и 8 от Конвенцията и за недопустима в останалата ѝ част;

2. *Постановява*, че не е налице нарушение на член 5 § 3 от Конвенцията;
3. *Постановява*, че е налице нарушение на член 8 от Конвенцията;
4. *Постановява*:
 - а) ответната държава да заплати на жалбоподателя в срок от три месеца от датата, на която решението влезе в сила съгласно член 44 § 2 от Конвенцията, следните парични суми в левова равностойност по курс към датата на плащането:
 - i. 1 500 EUR (хиляда и петстотин евро) за неимуществени вреди, заедно с всички данъци, които могат да бъдат дължими;
 - ii. 1 500 EUR (хиляда и петстотин евро) за разноски по производството пред Съда, заедно с всички данъци, които могат да бъдат дължими, която сума да се преведе директно по банковата сметка на процесуалния представител на жалбоподателя;
 - б) от датата на изтичане на посоченият срок до датата на плащане върху тази сума ще бъде дължима проста лихва, равна на пределния лихвен процент по заеми на Европейската централна банка за периода на забава, с добавени три процентни пункта.
5. *Отхвърля* останалата част от претенцията за справедливо обезщетение.

Изготвено на френски език и оповестено писмено на 28 януари 2010 г. съгласно член 77 §§ 2 и 3 от Правилника на Съда.

Клаудия Вестердик
Секретар

Пеер Лоренцен
Председател